

Årsrapport 2012

DET NORSKE
HAGESELSKAP

DYRK EN SUMMENDE HAGE!

2012 har stått i humlens tegn her i Hageselskapet. Forskning viser at seks av Norges 34 humlearter har minsket sterkt i utbredelse de siste årene. Det er all grunn til å ta denne informasjonen på høyeste alvor!

Pollinerende insekter er helt avgjørende for frukt- og frøsetting på en rekke blomstrende planter. Mange av disse er viktige matkilder for mennesker. Uten pollinering vil det ikke bli epler, plommer, kirsebær, tomater, raps eller gresskar, bare for å nevne noe. Redusert bestøvning kan også være kritisk for plantearter som allerede er sjeldne og truet.

Humlens tilbakegang kan tilskrives endringer i kulturlandskapet de siste 100 årene, som på den ene siden omfatter intensivisering av landbruksområder, og på den andre siden innebærer gjengroing av store arealer med kulturlandskap. Redusert blomstertilbud er også en viktig årsak, og bruk av ulike sprøytemidler i hagene gjør ikke saken bedre!

Humlene er avhengig av et kontinuerlig tilbud av ulike plantearter utover hele sommeren og høsten, både som pollen- og nektarkilde. Og her kan vi alle være med å bidra! Det er ikke mye som skal til, selv små endringer i plantevalget til hagene våre kan være avgjørende. Plant ulike planter som humlene setter pris på gjennom hele sesongen! På www.hageselskapet.no kan du finne en innholdsrik liste med forskjellige planter du kan dyrke for å gjøre hagen din mer humlevennlig. Ved å plante en summende hage, er du med på å gjøre en stor forskjell!

1,7% av verdiskapingen i Norge utøves av frivillige og ideelle organisasjoner. Verdiskapingen i frivillig sektor har økt med 9 milliarder de siste to årene, til 101 milliarder kroner. Dette er mer enn halvparten av verdiskapingen i industrien (SSB: 2012), noe som betyr at Norge ligger på frivillighetstoppen i verden sammen med Sverige. Jeg er stolt av det arbeidet som våre tillitsvalgte gjør, og den verdiskapingen Hageselskapet bidrar til i samfunnet vårt!

Det norske hageselskap har vært så heldige å være under kongelig beskytterskap i en årrekke. Dronning Maud var Hageselskapets høye beskytter fra 1906 og helt frem til sin død i 1938. I dag er Dronning Sonja Hageselskapets høye beskytter, og Hageselskapet setter stor pris på den anerkjennelsen som Dronningen viser for grønne verdiers betydning ved sitt beskytterskap.

I 2012 fylte Dronningen 75 år, og i anledning dagen har vi ønsket å gi en gave som kombinerer Dronningens og Hageselskapets interesser på et område som også kan komme samfunnet til gode. Mer om dette kan du lese i denne- og i fremtidige årsrapporter!

Tove Berg
Direktør

SLIK LYKKES DU

«Slik lykkes du» er navnet på en elektronisk publiseringskanal som ligger på Hageselskapets nettsider. Dette er fagstoff for den planteinteresserte og serien ble etablert i 2010 og har til hensikt å være et sted hvor man henter fakta og inspirasjon. I 2010 og 2011 ble det produsert til sammen seks artikler, mens det i 2012 ble produsert 40 artikler. Mange av siste års artikler er reviderte utgaver av «De grønne blad» og «Begynnerblad» som tidligere ble gitt ut av Hageselskapet i papirformat, men noen er også nyprodusert .

«Slik lykkes du»-artiklene er delt inn i kategoriene: Blomster, grønnsaker, urter og krydder, frukt og bær, trær og busker, gras, plantevern og bærekraftig hagebruk, jord, gjødsling og kompost, praktisk og nyttig, diverse og kronologisk liste over alle utgivelser. I kategorien praktisk og nyttig finnes alt fra taksering av grøntanlegg, murer og trapper i hagen, til omtale av lekeplasser og tips til ting som enkelt kan snekres til hagen. Hageselskapet skal fortsette å produsere fagstoff i denne serien slik at det blir et bredt spekter av temaer og en troverdig kilde til fagstoff for den planteinteresserte. Slik lykkes du er laget i pdf-format slik at det skal være utskriftsvennlige. Hver utgave er nummerert og påført årstall, slik at de skal være lett sporbare i ettertid.

1000 ÅPNE HAGER

– Det ble en fantastisk dag! Det kom 60 besøkende som var i hagen fra en halv til en og en halv time. De fleste var nok her minst en time.

Dette er en av mange tilbakemeldinger fra begeistrede hageeiere som deltok på Hageselskapets 1000 åpne hager 12. august 2012. Totalt 233 hager, fordelt på alle landets fylker, var med på årets arrangementet, som var det andre i rekken.

Rogaland stilte med flest hager, 26, mens Akershus hadde 24. Antall hager i andre fylker fordelte seg slik: Østfold (22), Hedmark (18), Vestfold, Buskerud og Nord-Trøndelag (16), Nordland (15), Møre og Romsdal (13), Oppland (12), Oslo (10), Telemark og Sogn og Fjordane (8), Finnmark, Hordaland og Sør-Trøndelag (7), Vest-Agder og Aust-Agder (3), Troms (2).

– 1000 åpne hager er fin anledning til å gi mennesker en god opplevelse, inspirasjon, hageglede og vise hvor mangfoldig en hage kan være, sier Tove Berg, direktør i Det norske hageselskap.

– Vi ønsker også å få fram sammenhengen mellom grønne verdier og folkehelse. Det ligger mye god helse i en hage. – Mange forskningsrapporter viser at opphold i grønne omgivelser, hagebruk og kontakt med jord, kan virke både forebyggende og rehabiliterende, legger hun til.

– Med 1000 åpne hager ønsker Hageselskapet både å vise det store mangfoldet, øke kunnskapen om det å dyrke, samt å bidra til å levendegjøre visjonen vår: Vi skal bidra til å bedre menneskers livskvalitet gjennom grønne opplevelser! Avslutter Hageselskapets direktør.

1000 åpne hager er en god arena for å verve nye medlemmer til Det norske hageselskap og mange lokallag gjorde en stor innsats på dette området. Det er litt vanskelig å vite nøyaktig hvor mange som meldte seg inn på grunn av 1000 åpne hager, men fra 12. august og ut måneden hadde Hageselskapet fått 242 nye medlemmer, det er 168 flere enn vanlig på denne tiden.

1000 åpne hager er et populært arrangement. Regnet ut fra de tallene som er tilgjengelige, hadde hver hage vel 41 besøkende i snitt. Regner en dette som et snitt for alle hager, betyr det 9663 besøkende totalt. De fleste oppholdt seg i hagen fra en halv til to timer.

God pressedeckning både i dagene før, samme dag og dagene etter, gjorde at svært mange var oppmerksomme på arrangementet. Dette tyder på at mange lokallag og hageeiere er flinke til å ta kontakt med lokalpressen, noe som er svært positivt.

Til sammen registrerte vår medieovervåkningstjeneste (Opoint) 313 oppslag som handlet om 1000 åpne hager i 2012. 185 av disse var i august. Året før, 2011, var det 242 oppslag, til tross for at det var flere åpne hager dette året.

ROSEPROSJEKTET

Roseprosjektet er et samarbeid mellom Norsk Genressurscenter og Hageselskapet. Norsk Genressurscenter har bevilget ressurser til Hageselskapet sentralt for å koordinere arbeidet som omfatter kartlegging av gamle rosesorter og deres mottakelighet av ulike soppsykdommer. Registreringene i 2012, det fjerde året i prosjektperioden, ble utført på to lokaliteter (Ås og Kristiansand). Begge lokalitetene ble besøkt i 2012. Sykdommene som registreres er rosestråleflekk, meldugg, *Seimatosporium* sp. og rust. I tillegg ble også prosent bladfall registrert.

Utvelgelse av sorter/arter er utfordrende da det er stor variasjon i plantematerialet. Så langt ser det ut til at noen sorter og arter peker seg ut i positiv retning, selv om det ikke er noen som er helt frie for symptomer. Andre sorter og arter har samlet seg i andre enden av skalaen, mens noen planter viser stor stedsvariasjon.

For å få sikrere bakgrunnsmateriale videreføres prosjektet også i 2013, slik at dokumentasjonen på den enkelte sort/art er gjennomført over flere år før et utvalg for videre formering tas.

PROSJEKTER FOR OFFENTLIG SEKTOR

Hageselskapets virksomhet på dette feltet kom i gang i 1973 på anmodning fra Kommunal- og arbeidsdepartementet for å supplere kommunal forvaltning med grøntafglig og planfaglig kompetanse. Vi formidler kunnskap til våre brukergrupper og vi publiserer fagstoff og rapporter fra våre prosjekter. Hageselskapet arbeider for å heve befolkningens kunnskap om de positive helseeffektene ved hagebruk og dette arbeidsfeltet var prioritert i 2012. Vi arbeider for også å øke befolkningens kunnskap om hvilke grep du som hageeier kan gjøre for å bedre miljøet med dette bidra til et bærekraftig hagebruk.

HAGEKAMPANJE I SAMARBEID MED DET NORSKE MILJØVERNDEPARTEMENT

I 2012 ble det innledet et samarbeid mellom Miljøverndepartementet og Det norske hageselskap hvor viktigheten et bærekraftig og miljøvennlig hagebruk, var tema. Det ble produsert informasjonsfilmer med temaer som pollinerende insekter, klimavennlige hager, levende hager og minsket bruk av plantevernmidler i privathager. Programleder i filmene er Hilde Hummelvold og Tommy Tønberg, redaktør i Norsk Hagetidend, fagpersonen. Samarbeidet skal resultere i en kampanje som igangsettes våren 2013. Ved enkle forståelige fakta og tips skal vi vise befolkningen hva de selv kan bidra med for et økt biomangfold, bærekraftige og mer miljøvennlig hager.

BOLIGPLANLEGGING I BY

I over 30 år har Det norske hageselskap, holdt boligkurs i samarbeid med Husbanken. Gjennom årene har omtrent 2000 personer deltatt på kursene. Tilbakemeldingen fra deltakerne har vært positiv og gitt uttrykk for behovet for et slikt kurs.

Med utgangspunkt i kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet fra Husbanken ble det i 2012 arrangert ett tredagers kurs; "Boligplanlegging i by" med fokus på hvordan skape boligområder med høy uteromskvalitet. Målet med kurset er å heve kompetansen til planleggere, byggesaksbehandlere, utbyggere, landskapsarkitekter, politikere og arkitekter angående kvaliteter knyttet til utearealene, og motivere til å skape gode boligområder.

Kurset blir hovedsakelig finansiert av Husbanken - selv betaler deltakerne kursavgift som dekker kost, losji og befaringer.

Fagavdelingen tilpasser løpende kurset i takt med samfunnsutviklingen og aktuell forskning. I 2012 ble kurset program utviklet samarbeid med NIBR (Norsk Institutt for by- og regionsforskning), ved Jon Guttu, og andre aktuelle fagmiljøer. Innholdet ble tilpasset med tanke på helhetlig oppbygging, relevans og matnyttighet for deltakerne. Det er generelt lagt vekt på bærekraftig boligbygging med universell utforming og betydningen av uteområder som oppleves som attraktive, stimulerende og levende.

Første dag med overordnet tema "Byplanlegging med tanke på boligkvalitet", tok for seg ulike sider av overordnet planlegging, -dag 2; "Uteromskvalitet" hadde innlegg om overvannshåndtering, vegetasjon, lokalklima og belysning, og siste dag, viet brukerne, hadde tema relatert til folkehelse, universell utforming, levekår og barn i by. Det ble gjennomført befaringer til flere bolig- og grøntområder, bl.a. med feltoppgave i vurdering av kriterier for uteromskvalitet.

Tilbakemeldinger fra deltakerne var meget positive, bl.a. at dette var "det beste og mest matnyttige kurset de hadde deltatt på". Kurset var fulltegnet med venteliste.

Tradisjonelt arrangeres kurset på ulike geografiske steder i landet. I 2012 ble det holdt i Husbankens hovedkontor i Drammen. Foruten innlegg og befaringer ved Drammen kommune, Husbanken, og NIBR, hadde kurset eksterne innlegg fra sentrale fagfolk i Norge, Danmark og Sverige. Innlegg og program med personomtaler ligger tilgjengelig på Hageselskapets nettsider under "Boligplanlegging".

Kurset ble markedsført ved e-post til offentlige og private aktører innen planlegging, utforming og utbygging av boligområder, foruten at det ble synliggjort på hjemmesidene til Hageselskapet, Husbanken, FAGUS og Norske Landskapsarkitekters forening

SKOLENS UTEROM

Det norske hageselskap tilbyr alle barne-, ungdom- og videregående skoler rådgivning med tanke på utvikling av gode uteområder. Arbeidet finansieres via Utdanningsdirektoratet og har som mål å bidra til å tilrettelegge utearealene med tanke på grønne innslag og økt trivsel for skolens elever.

Hageselskapet kan også tilby rådgiving til hagelag som ønsker å engasjere seg i skolens uteareal.

Hageselskapet ønsker å bidra til at utearealene er velfungerende både til undervisning, lek og andre aktiviteter. Skolefritidsordningen fører til at mange barn tilbringer svært mye tid på

skolens område, og det er derfor viktig at utearealene stimulerer til varierte aktiviteter for alle elever. Skolen har et ansvar i å fremme god helse gjennom fysisk aktivitet og gode aktivitetsvaner, uavhengig av sosioøkonomisk tilhørighet. Etter skoletid benyttes skolens uteareal også av nærmiljøet, noe utformingen bør ta høyde for.

Hageselskapet svarer på spørsmål på telefon, brev og e-post, kan delta på møter og befaringer og formidler kontakter. Noen skoler får mer konkret hjelp i form av en rapport som formidler erfaringene fra befaringen og med forslag til forbedringspotensial eller opprusting av problemområder i uterommet. Rapportene er ment som utgangspunkt for diskusjoner og som underlag for videre planarbeid.

Les mer på www.hageselskapet.no - fagstoff –skolens uterom

NORSK HAGETIDEND – NORGES STØRSTE HAGEBLAD

Utkom med 10 utgaver, opplag ca. 26.300

Ansatte: Tommy Tønsberg, redaktør

Jorunn Amdal, journalist

Marianne E. Utengen, redaksjonsmedarbeider

Korrektur: Lotte Holmboe

Lay-out: Sissel Blekastad, SisDesign

Repro og prepress: Arctander Bildebehandling

Annonser: A2 Media

Trykk: Sørmlands Grafiska, gjennom Artko AS

Det norske hageselskap hadde humler og andre pollinerende insekter som sitt store prosjekt i 2012. Som en del av dette prosjektet hadde Hagetidend en humleside i hver utgave gjennom året. I tillegg ble humlevennlige planter omtalt og presentert i mange av reportasjene gjennom hele året.

To nye serier ble lansert og avsluttet i 2012: Økologisk kjøkkenhage ved Kirsty McKinnon og Gamle stauder ved Knut Langeland.

Som vanlig står redaksjonen bak mye av stoffet i Hagetidend. Det ble derfor gjennomført mange hagereportasjer i vår-, sommer- og høstmånedene. Dette stoffet skal i hovedsak brukes i 2013. Redaksjonen besøkte også viktige messer som Nordiska Trädgårdar i Stockholm, Chelsea Flower Show i London og Gave og Interiør på Lillestrøm. Redaksjonen deltok på Hageselskapets stand under Hagemessen på Lillestrøm.

Jorunn Amdal har vært redaktør for Hageselskapets hjemmeside i 2012.

Jorunn Amdal har vært ansattes representant i styret i 2012 og deltok på Representantskapsmøtet i Oslo. Tommy Tønsberg møtte som ansvarlig redaktør for Norsk Hagetidend.

HAGEPLANLEGGING

Mange hageeiere kan ha god nytte av hjelp med å planlegge hagen sin. Derfor har Hageselskapet etablert et nettverk av hageplanleggere som ønsker å ta på seg oppdrag for privatkunder. Tilbudet er for medlemmer og beskrives nærmere på våre nettsider under fane Hageplanlegging.

Vi har hageplanleggere fordelt på de fleste fylker, i enkelte andre fylker er det ønskelig med flere planleggere slik at avstanden mellom hageeier og planlegger blir kortere og reisetiden

ikke blir for lang. I slike tilfelle søker vi å imøtekomme medlemmenes behov ved at noen planleggere også påtar seg oppdrag basert på telefon- og e-postkontakt. For å opprettholde et fungerende nettverk med god nok geografisk dekning er det ønskelig at de tillitsvalgte, som har kontakt med det lokale markedet, bidrar med forslag til nye hageplanleggere.

STUDIEARBEID

Hageselskapet er medlem av Studieforbundet natur og miljø. Det har vært totalt vært arrangert 54 kurs i 15 av vår fylkesavdelinger. Dette er en nedgang fra året før på 10 kurs, men med høyere timetilskudd er det totale tilskudd på samme nivå – kr 76 164. Det er i alt 117 kurs tilgjengelig i regi av Hageselskapet, så potensialet for økt kursvirksomhet er absolutt tilstede.

HVA SKJER / GRØNN KALENDER

Hva Skjer 2012 ble utgitt i 16 fylker, og er et viktig markedsførings verktøy for publisering av lokallagenes årsprogrammer. Samtidig gir heftet nyttige tips og råd for hageiere og andre interesserte. På infosidene Grønn kalender i Norsk Hagetidend har mange lag benyttet seg av tilbudet om å annonsere en påminnelse opp mot arrangementets dato. I tillegg ble Grønn kalender også lagt inn som et nyttig publiseringsverktøy i Hageselskapets nye nettløsning dette året. Også her har mange av lagene selv publisert og markedsført sine arrangementer med både bilde og tekst, og samtidig fått annonsert detaljer og evt. endringer som ikke kom med i heftet.

FAGDAGEN PÅ UTE OG FRIDTIDSMESSEN

I samband med messen på Stavanger Forum arrangerte Hageselskapet 17. mars en Fagdag med variert program og spennende foredragsholdere. Etter en intern tillitsvalgtseksjon fyltes salen med entusiastiske hagefolk som fikk oppleve et forrykende «blomstershow» med Finn Schjøll, høre Yvonne Dengin fortelle om «moderne naturhager», oppleve Gunnel Carlsson, kjent fra SVT, berette om sin «Gröna Passion» og tilslutt høre vår egen Tommy Tønsberg fortelle om «Planter som summer, for folk og humler».

HEDERSBEVISNINGER

Hageselskapets Hagekulturpris tildeles personer, institusjoner, organisasjoner, bedrifter og visse tilfeller personer som på en særdeles god måte har gått foran i realiseringen av Hageselskapets formålsparagraf. Prisen består av en illustrasjon av kunstneren Anne Kristin Hagesæther, utformet som et diplom.

I tillegg til årets prisvinnere, ble det dette år også arrangert lokale prisoverrekkelser for fjorårets vinnere: Varlo Park, Buskerud – Gjøvik kommune, Oppland og Svanvik Botaniske hage, Finnmark.

For 2012 ble prisvinnerne:

Muustrøparken i Straumen, Nord-Trøndelag
Byparken i Mosjøen, Nordland

Årets hagelag ble Hageselskapet Askim hagelag, Østfold som med sin aktive virksomhet har markert seg både i lokalsamfunnet og i fylket som helhet. Prisen, et diplom og kr. 5000,-, ble overrakt lagets leder Ole- Johnny Nilsen under deres årsmøte i oktober.

Hageselskapets Hederstegn kan tildeles medlemmer «som gjennom lengre tid har virket aktivt og godt for hagesaken lokalt. På fylkes- og/eller landsplan». Prisen ble første gang utdelt i 1970, og dette år gikk prisen til Helen Tommasen, Buskerud
Torstein Holst, Nord-Trøndelag

VÅR FRIVILLIGE ORGANISASJON

Ved årets utgang var medlemstallet 24 522, en nedgang fra året før på 801 medlemmer. Våre 19 fylkesavdelinger administrerte ca. 320 lokallag, og mer enn 1300 medlemmer hadde tillitsverv i organisasjonen. De tillitsvalgte er bærebjelken i den frivillige organisasjonen, og legger hvert år ned tusenvis av arbeidstimer på frivillig arbeid.

Flere fylker har hatt besøk fra administrasjonen på sine samlinger, og dette året har spesielt innføring i nettbruk stått på programmet.

Bakhagen ble under året lansert i forbindelse med vårt nye nettsted og er Hageselskapets intranett til hjelp for tillitsvalgte i deres frivillig arbeid. Her publiseres nyttig informasjon og der er lagt ut maler og veiledninger. Målsetningen er å gjøre det enklere å utøve rollen som tillitsvalgt, kunne gi lik informasjon til alle samtidig, kommuniserer med tillitsvalgte på et internt diskusjonsforum og å oppnå en helhetlig profil/omdømme.

Tilbakeføring til fylkene var 10 % av bokførte kontingentinntekter, og beløp seg til kr. 1 204 237. I tillegg var det dette året vedtatt å tilbakeføre 5 % (kr. 603 076) direkte til lokallagene, enten i kontanter eller i tilleggsaktiviteter som ble finansiert av tilbakeføringen. Dagsseminar for nye fylkesledere og ansatte fylkessekretærer ble holdt i Sandstuveien 12. april og med besøk på Hagemessen på Lillestrøm påfølgende dag. Det var 7 deltakere fra Finnmark i nord til Vest-Agder i Sør.

Representantskapsmøtet ble arrangert på Soria Moria Hotell og Konferansesenter i Oslo helgen 8. – 9. juni med 60 deltakere. Tradisjonelt startet arrangementet med tillitsvalgtsamling på fredag, årsmøtesaker som regnskap, arbeidsplan budsjett og valg på lørdag og en hyggelig rundtur på søndag. Programmet på søndag omfattet omvisning i Holmenkollen anlegget, og et besøk i Tove Bergs kolonihagehytte i Solvang kolonihage. Høstsamlingen for fylkesledere ble holdt på Thon Hotel Oslo Airport, 22. – 23. september. Sentrale temaer her var aktiv bruk av ny nettløsning, ny visuell identitet, og planleggingen av Hva Skjer for det kommende år.

VERVING

For frivillige organisasjoner er det viktig å opprettholde og helst øke medlemstallet. Dette gjelder også for Hageselskapet. Verving av nye medlemmer er høyt prioritert, og selv om det dette år var en nedgang i medlemstallet på 801 medlemmer, så ble det på årsbasis vervet 2583 nye medlemmer. Det har de senere år vært en markant økning i innmeldinger via vår portal og i 2012 var andelen 34 %.

Innmeldings type 2012	Antall
Portal (hjemmesiden)	889
Verv i lag	510
Verv en venn	742
Gave 2012	177
Kupong	68
E-post	59
SMS	2
Telefon	46
Div. messer etc.	90
SUM	2583

AKTIVITETER I FYLKER OG LOKALLAG

Hageselskapet Akershus

Leder: Johnny Derås
 Sekretær: Mona Vestli
 Aktive lokallag: 19
 Medlemmer: 3321 pr 1.1.2013

Antall gjennomførte arrangement i 2012: 220 med anslagsvis 4250 deltakere.
 Fylkesstyret har avholdt seks styremøter og behandlet 40 saker.
 Lørdagssamlingen 28.1 samlet 29 tillitsvalgte fra 16 hagelag, og seks medlemmer fra styret. Temaene var hageportalen ved Ole Petter Vik, 1000 åpne hager ved Tom Krøning og sjeldne fjellhagestauder ved Magnar Aspaker.

Under Hagemessa på Lillestrøm 2012 organiserte Akershus en liten vervestand og fikk inn 37 nye medlemmer. "Grønn Weekend" gikk til Tallinn i pinsen, fem dager med buss.

Regionsmøter ble holdt i alle de fire regionene, 15 lag deltok. Temaene var:

- 1.) Medlemspleie
- 2.) Bruk av internett og sosiale media
- 3.) Hvordan styrke økonomien i lagene

Representantskapsmøtet ble holdt 12. november, Bærum hagelag var teknisk arrangør.

Årets hagelag: Ullensaker. Laget satset mye på verving, og hadde en pen medlemsvekst, noe de også ble premiært for fra Hageselskapet sentralt.

Hageselskapet Aust-Agder

Leder: Mona Heimdahl
Sekretær: Mona Heimdahl/Åse Marthinsen
Aktive lag: Hisøy/Øyestad hagelag
Risør hagelag
Åmli hagelag
Setesdal hagelag

Fylkesstyret har ikke noen fylkessekretær, så denne oppgaven har rullert mellom styremedlemmene.

Vi har hatt et godt samarbeid med Hagebruksmuseet på Dømmesmoen, hvor vi har en hagemesse på våren og høsten. Denne var som vanlig meget godt besøkt.

I år har vi ikke hatt programårboka, vi har kun hatt et A4 hefte som vi produserte selv. I 2013 skal vi ha Hva skjer igjen.

Vi har gjennomført 2 samarbeidsmøter, som var svært vellykket. Vi har hatt 5 styremøter i 2012. Foruten dette har vi hatt jevnlig kontakt på telefon og e-post. Dette har vi gjort blant annet for å fordele arbeidsoppgaver.

Mona Heimdahl og Åse Marthinsen deltok på Representantskapsmøtet i Det norske hageselskap.

Mona Heimdahl deltok også på 100-årsjubileet til Risør hagelag, 75-års jubileet til Åmli hagelag og 100-års jubileet til Setesdal hagelag.

Alle laga i Aust-Agder har gjennomført sine planlagte aktiviteter i 2012, tilsammen cirka 50 arrangementer.

Hageselskapet Buskerud

Leder: Solveig E. Bechmann
Sekretær: Einar Hamre
Aktive lokallag: 15
Medlemmer: 1169

Det har vært ca. 100 møter innomhus, med over 2000 besøkende i de forskjellige lokallag.

På de mange utendørsarrangementene har til sammen flere tusen møtt opp. Dette omfatter diverse planteloppemarked, gartneribesøk, turer, hagevandring etc. Nevnes må spesielt 1000 åpne hager som trakk mange besøkende. Omtalen både før og etter i media var svært god.

Andre større arrangementer var Rosenes dag i Holmsbu, planteloppemarkedet på Strømsø gåtorg, pelargoniautstillingen/salget ved Blaafarveværket, det spesielle julemøtet hos Røyken hagelag, planteloppemarkedet ved kolonihagene i Drammen, solsikkekonkurranse, det årvisse Eiker Mølle arrangementet i Hokksund, Kongsberg hagelags dugnad ved sansehagen på Solstad bo- og behandlingssenter, plantemarkedet ved Fengselshaven i Hønefoss, utstilling av «markens grøde» i Noresund.

1. september 2012 ble Karl Richard og Inger Marie Hals ved Varlo Park i Hokksund, overrakt Hageselskapets Hagekulturpris for 2011. De ble hedret for sin innsats med å bygge opp parken ved Søndre Varlo gård.

Representantskapsmøtet til Hageselskapet Buskerud ble avholdt på Tyrifjord Hotell. Her fikk Helene Thomassen fra Kongsberg overrakt Hageselskapets Hederspris m/diplom. Hageselskapet Buskerud hadde avisutgivelse i mai i 2012, opplag på 26.000 eksemplarer i Drammensregionen.

Fylket deltok på representantskapsmøtet til Det norske hageselskap og fylkesleder har deltatt på fylkeslederkonferanse. Det er også holdt et kurs i bruk av data, med bred deltakelse.

Årets hagelag: Krødsherad

Hageselskapet Finnmark

Leder: Solfrid Skoglund

Sekretær: Sigmund Hansen

Aktive lokallag: 8

Medlemmer: 236

Lokallagene er aktive og synlige gjennom sine aktiviteter i lokalsamfunnet, her nevnes Sør-Varanger som planter ved sykehuset, Kjøllefjord som steller på kirkegården, Børselv planter og vedlikeholder i blomsterbed langs veien i bygda, Vadsø arbeider på Skogsholmjordet, og Lakselv har fast dugnad hvor de planter i sansehagen.

De fleste lag arrangerer grønn dag/hagedag. Her selges egenproduserte stauder og sommerblomster og andre produkter, samt kaffe og noe å bite i.

Lagene har arrangert temakvelder med forskjellig innhold, her nevnes blant annet visning av hagebilder, priklingbytte, urtehage, villblomstens dag og juleverksted for barn.

Enkelte lag har også gjennomført kurs/studieringer, slik som: grønnsaker, stauder/sommerblomster, kompostering og sopp.

Alta hagelag markerte lagets 50-års jubileum og Karasjok hagelag deres 45-års jubileum.

Alta hagelag arrangerte på vegne av fylkesstyret fylkessamlingen 24. – 26. august. Her var mange hagevenner samlet til et flott arrangement. Styreleder Ole Petter Vik og staudeekspert Magnar Aspaker var gjester.

Årets hagepris 2012 ble tildelt lokallagsleder og fylkesstyremedlem Elsa Zahl Jonassen/Vadsø.

Hageselskapet Hedmark

Leder: Marthe Ruud

Sekretær: Anne Berg-Nilsen

Aktive lokallag: 22

Medlemmer: 1090

I mars holdt Hageselskapet Hedmark seminar på Rosenlund Park med sivilarkitekt Cathrine Reusch, som fortalte om gamle gjerde- og porttradisjoner, og Mari Marstein, konservator ved Gamle Hvam museum, som fortalte om gamle hagestauder.

Mange hagelag har vårdugnader i offentlige hager som bo- og aktivitetssentre og museumshager. Rendalen hagelag har dugnad i Bullhagen, mens Elverum hagelag har ansvaret for den botaniske hagen på Norsk Skogmuseum.

Flere hagelag samarbeider med kommunene om beplantning. Mange lokallag arrangerte 1000 åpne hager med godt framme. Nes hagelag hadde hele fem åpne hager i år. Her solgte Nes og Helgøya Bygdekvinne lag sveler og kaffe, og de tilbød lopper for en billig penge til over 100 besøkende.

Folldal hagelag feiret 50 år i oktober.

Årets hagelag:

Elverum hagelag

Hageselskapet Hordaland

Leder: Janne Sylta
Sekretær: Agnar Berland
Aktive lokallag: 21
Medlemmer: 2359

Styrets arbeid: Styret har hatt 9 styremøter og behandlet 42 saker. Alle møtene ble avholdt i FMLAs lokaler i Kaigaten 9 (Statens Hus).

Økonomien er jevnt god. Styret har tilbakeført midler til lokallagene basert på lagenes økonomi og deltakelse på samlinger. Disponibel egenkapital pr. 31.12 2012 er kr. 194.366,29.

Representantskapsmøtet

Representantskapsmøtet 10. mars 2012 ble holdt i Ljoshall, Indre Arna. 28 representanter fra 12 lag møtte, pluss 5 fylkesstyrerepresentanter, til sammen 33 stemmeberettigede.

Utsendinger/Representasjon

Janne Sylta og Gunnlaug Mossige deltok som DNHs fylkesrepresentanter på representantskapsmøtet på Soria Moria i Oslo.

Regionsamlinger

En samling i Åsane, der temaet var den nye hjemmesiden og opplæring i denne. Det var 15 deltakere på samlingen. Tilsvarende samling var planlagt på Stord, men ble avlyst på grunn av lav påmelding.

Idé- og planleggingsmøtet

29 deltakere fra 15 lag, utenom styret i Fylkeslaget, deltok. Med oss hadde vi også Tom Krøning, fra Hageselskapet sentralt.

Hva skjer 2012

Hva skjer ble redigert av komiteen og ble trykket i 5000 eksemplarer. Noe annonsesalg ble utført av komiteen og lagene. Resten av annonsesalg og trykking tok Era Trykk seg av.

Turnéen

Turneen våren 2012 ved Heine Hågensen, ble gjennomført med stor suksess. Han besøkte Sotra, Lindås, Os/Fusa og Kvam.

Lepramuseets urtehage

Bergen Kommune har tidligere bevilget kr. 20.000,- i støtte til Urtehagen. Dette er øremerkede midler som kun skal brukes til vedlikehold av Urtehagen, og gjør at komiteen kan holde hagen i skikkelig god stand.

Årets hagelag: Husnes Hagelag (2. år på rad).

Hageselskapet Møre og Romsdal

Leder: Dordi-Anne Hyldbakk
Sekretær: Bergljot Hjortdal
Aktive lokallag: 18 av 26
Medlemmer: pr. 31.07.12: 1280

Fylkesstyret ble konstituert i mars 2012. Det ble holdt 5 styremøter i tillegg til kontakt via telefon og e-post.

Årets foredragsturne ble gjennomført i mars. Peter Korn holdt foredrag i Averøy, Molde og Omegn og Ålesund og Borgund. Hageselskapet Møre og Romsdal dekket reisekostnadene, mens lokallaga dekket overnatting.

Hageselskapet Møre og Romsdal arrangerte 2 tillitsvalgtsamlinger med tema www.hageselskapet.no.

1000 åpne hager. Besøket hos de åpne hagene varierte. Vår erfaring er at der lokallaga deltok sammen med hageeier, ble besøket best. Mange lokallag hadde vært aktive overfor pressen både før og etter arrangementet.

Flere av lokallaga arrangerer dugnader. Dette er ved aldershjem, torg eller andre offentlige steder.

Noen eksempel fra lokallagsaktivitetene:

Hareid og Ulstein haglag arrangerte hagevandring hver onsdag i sommermånedene.

Molde og Omegn hagelag arrangerte kurs i pilefletting.

Averøy hagelag hadde fellesmøte med HS Eide, Bud og Hustad.

Årets hagelag: Molde og Omegn hagelag

Hageselskapet Nord-Trøndelag

Leder: Anne-Lise R. Arntsen
Sekretær: Heidi Aune Dale
Aktive lokallag: 18
Medlemmer: 900

I våre lokallag har det vært variert og til dels stor aktivitet gjennom hele sesongen. Tre lag, ut over de 18 nåværende aktive, er i oppstartfasen og blir med for fullt i 2013.

Det er lagt ned fem passive lag dette året. Fylkesavdelingen har brukt mye tid på oppfølging av aktive lag, få i gang nye lag, og få styrt avvikling av lag som har vært passive i en årrekke.

Vi har hatt årsmøte på Snåsa hotell 8.10. og organisasjonskurs på Stiklestad 11.02. for lokallagene.

Fylkeslaget har hatt tilbud om podeskurs av eple, pære og plommetre for alle interesserte med Einar Skjetnemark som lærer på hans gård i Levanger. Vi har også hatt turné med Heine Hågensen og Tommy Tønsberg for alle lokallagene i fylket. I tillegg arrangerte fylkesavdelingen tre datakurs for lokallagene, der de kunne lære hvordan de kan vedlikeholde og legge ut informasjon og bilder på si nettside.

Etter søknad fra fylkesavdelingen fikk Inderøy kommune Hageselskapets Hagekulturpris på vegne av mange ildsjeler som har bidratt til å gjøre Muustrøparken til den fantastisk flotte parken som den er i dag. Under 1000 åpne hager-arrangementet 12.08 var det 18 åpne hager i Nord-Trøndelag.

Fylkesavdelingen markerte villblomstens dag 17.06. sammen med Hageselskapet Snåsa, der orkideer var hovedtema. Fylkesblomsten Marisko var i den forbindelse viet mest oppmerksomhet på dagens utflukt til Bergsåsens kalkrike områder.

Årets hagelag: Hageselskapet Inderøy

Hageselskapet Nordland

Leder: Mariann Strømdal

Sekretær: Jostein Solvang

Aktive lokallag: 15

Medlemmer: 1141

Nordland fylke har flere aktive lag med økende medlemstall. Det er lokallagene som arbeider godt, og økningen er stor i enkelte lag. Fylket er langstrakt og vanskelig kommunikasjonsmessig, noe som betyr at fylket har liten anledning til å samle lokallagene. Det begrenses av økonomien.

Vi har derfor et to-dagers møte i forbindelse med årsmøtene. I 2012 gjennomførte vi kurs i de nye websidene til hageselskapet. Inger Olsen var kursleder i temaet. Stort sett har de aktive lokallagene to deltakere hver på årsmøtene. Tre år på rad har fylkeslaget gitt ut programhefte, og vi er godt fornøyde med at vi får annonser som dekker trykkeutgiftene. Vi får dekket porto hos Landbrukskontoret på fylket. Gjennom arbeidet med årboka, har vi fått kontakt med stadig flere hageeiere rundt om i fylket som er villig til å ta imot besøk. En liten omtale av hagen med eiers navn og telefonnummer er å finne i programårboka.

Fylkeslaget sendte søknad til Det norske hageselskap på vegne av Byparken i Mosjøen, og gleden var stor da parken fikk Hagekulturprisen i 2012. Overrekkelsen skjedde i august hvor ordfører og kommunegartner representerte kommunen, sammen med frivillige fra Vefsn hagelag som gjør mye vedlikeholdsarbeid. Grappa kaller seg Byparkens venner. Fra Hageselskapet deltok Tom Krøning. Fylkesstyrets leder og representanter for øvrig styre deltok ved utdelingen.

Også andre lokale hagelag i Nordland gjør mye frivillig arbeid i sin kommune. Fra programmene og årsmeldingene kan vi lese om dugnader ved omsorgsboliger, sykehjem og kirker, om legatplanting på kirkegårder, og annet vedlikehold på disse. Siden vi bor i et fylke med mange byer og steder ut mot havet, er stell og pynting av områder på fergekai et tema for kystlagene. Noen lag har pynting av trafikkøyer.

Spennende er det også at flere lag tar opp tema som soppturer, og spiselige vekster i skog og mark. Enkelte har også matkvelder hvor de ville vekstene blir brukt. Vi ser også at mange lag er gode på hagevandring. Det gir inspirasjon til andre medlemmer i hagelaget, og inviterer også andre hageinteressert inn til felles glede.

Plantemarked/planteloppemarked/plantebyttemøte – kjært barn har mange navn. Dette er en utbredt og annonsert aktivitet i nesten hvert eneste lokallag.

En del av lagene deltok i satsningen på humler. Tilbakemeldingene var gode og det etterlyses nye prosjekter å samles om.

Et lag oppgir at de arbeider for sansehage i kommunen, og et par av lagene har årvisse gode barneaktiviteter. Oldemors hage er også et populært tema.

Årets hagelag: Ballangen hagelag. Laget har hatt god medlemsvekst, har stor variasjon i programmet og er svært synlig med dugnader i nærmiljøet i kommunen.

Hageselskapet Oppland

Leder: Margrethe Lysaker

Sekretær: Bjørg Lindbye

Aktive lokallag: 14

Medlemmer: 897

12 av hagelagene har hatt til sammen 87 arrangementer av forskjellige slag, med 2850 deltakere. Lagene har hatt 26 arrangementer hvor deltakerantall ikke er oppgitt. 4 av lagene har utført dugnadsarbeid 12 ganger med til sammen 28 timer og 61 deltakere. 4 lag og fylkesavdelingen har gjennomført 7 studieringer med 108 timer, 54 deltakere og fått utbetalt et statstilskudd gjennom Studieforbundet natur og miljø på til sammen kr. 10.950,-.

Fylkesavdelingen har gjennomført studieringen «Flerårige vekster, hovedvekt stauder» og har benyttet 6 av besøkshagene som studiested. En veldig fin måte å

gjennomføre studiering på. Stor interesse hos deltakerne og stor plantekunnskap hos hageeiere. Dette var veldig vellykket.

Oppland har dette året hatt 18 besøkshager. Fylkesavdelingen har gjennomført representantskapsmøte. Faglig tema etter møte var «Hvordan lage struktur, form og farge i hagen» med Line Cathrin Ekseth fra Trøndelag, kurs i Nettportalen og regionmøte i Valdres.

Flere åpnet sine hager og var med på «1000 åpne hager » 12. august. Gjøvik kommune fikk utdelt « Hagekulturprisen for» 2011.

Lagene har deltatt på stand i forskjellige arrangementer og laget i Nordre Land gjennomførte «Hagemesse» i juni. Dugnadene er gjennomført i sansehager, bed i sentrum av tettsteder o.l.

Hageselskapet Oslo

Leder: Trond Eriksen

Aktive lokallag: 9

Medlemmer: 1775

Gjennomførte arrangementer: 80

Styrets arbeid: Styret har holdt 6 styremøter, 1 representantskapsmøte og 1 idé- og planleggingsmøte.

Styret har jobbet med arrangementer som Vårtreffet i Botanisk hage, Rosedagene i Freiaparken og Geitmyradagen.

Ferskingkveld ble gjennomført 26. mars på Årvoll gård og var ment som et tiltak for å skape ny aktivitet i Groruddalen, Hasle og Årvoll, i etterkant av at Hasle Økern hagelag ble lagt ned.

1000 åpne hager var en lagsaktivitet og 10 hager deltok i dette arrangementet. Mange benyttet den fine søndagen til hagevandring.

Lagene har hatt mange arrangementer av forskjellige slag, både temamøter, dugnader, plantebyttmøter og turer. Flere av disse møtene hadde mange besøkende, spesielt gjelder dette for beskjæringsdemonstrasjoner. Interessen er stor for å finne ut mer om riktige teknikker og riktig tidspunkt for beskjæring. Opptil 60 interesserte deltakere møter gjerne opp en lørdag formiddag i mars for å lære mer.

Trykking av programårboken "Hva skjer 2013" ble også denne gang tatt hånd om av Ædel Aargang. De lager årboken mot å beholde annonseinntektene til dekning av produksjonskostnadene. I 2012 ble årbøkene delt ut direkte fra trykkeriet.

Årets hagelag 2012 ble Røa hagelag.

Hageselskapet Rogaland

Leder: Ole Geir Skjæveland

Sekretær: Henry Tendenes

Aktive lokallag: 28

Medlemmer: 2748

At Hageselskapets aktivitet blir satt pris på, er det faktum at to av våre nestorer, Ole Hetland i Randaberg og Tore Sandvik i Hjelmeland, begge fikk sine kommuners kulturpris for 2012. Og felles for argumentasjonen var at de hadde gjort et uvurderlig arbeid i sine hagelag.

Og at hagelagenes arbeid blir satt pris på, viser også kommentarer og tilbakemeldinger etter mye pynting og oppgradering av private og offentlige bed og hager.

I 2012 deltok Hageselskapet Rogaland på hage- og friluftsmessen Ute-Fritid med god respons. Det ble registrert mange nye medlemmer og mange gode hagetips kunne formidles til de mange som var innom Hageselskapets fine stand. Mange lag deltok med folk på dugnad under messen. Hageselskapets humlekampanje ble også sparket i gang under messen.

Det er en liten nedgang i medlemstallet siste år, så det er en utfordring med fornyelse, men det er et solid arbeid som gjøres i mange av fylkets hagelag.

Oltedal hagelag ble utpekt som årets hagelag, der spesielt deres solide arbeid for barn og unge ble vektlagt.

Hageselskapet Sogn og Fjordane

Leiar: Jostein Kjøsnes

Sekretær: Åse Aarflot Løtuft (Arbeidsforholdet avslutta 31.12.12)

14 aktive lag

859 medlemer pr. 31.12.12

107 registrerte aktivitetar/ arrangement i lokallaga.

Fylkeslaget:

3 styremøte

2 fylkesarrangement for tillitsvalte og ein fylkestur til England.

Programårboka 2012. Opplag 2500 eks.

Organisert 2 fylkesturnear med hhv. Heine Haagensen og Yvonne Dengin

Har i tillegg vore representert på dei ulike sentrale arrangementa som tillitvaltssamlingar og representantskapsmøtet på Soria Moria i Oslo.

Økonomi:

Økonomien i lokallaga var varierende, noko ulik, men stort sett tilfredstillande.

Rekneskapet for fylkeslaget syner eit underskot på ca kr. 30.000,- i 2012. Dette skuldast først og fremst årboka som vart dyrare å produsere, samt færre annonsar. I tillegg kjem nokre andre uheldige omstende.

Hageselskapet Sør-Trøndelag

Leder: Borgny Granbo Einskar

Sekretær: Guri Ro

Aktive lokallag: 20

Medlemmer:1333

I 2012 har lagene avviklet 171 aktiviteter, fordelt på arrangement, hagevandringar og andre tilstelningar.

Den frivillige innsatsen som utføres i mange hagelag er helt utrolig. Noen gjør det for å plusse på sin økonomi, andre får lokaler til disposisjon, eller hjelper til med plantinger og bidrar med vedlikehold i nærområdet. Det er alt fra parker, pyntinger av sentrum, eldresentre, sansehager, hjelp i barnehager og museumshager. I tillegg har flere hagelag hatt studieringer, utflukter og bussturer til forskjellige attraksjoner.

Kreativiteten er stor, og det merkes at det tas i bruk utradisjonelle samarbeidspartnere, noe som er positivt med tanke på å nå nye miljøer for både hagelag og Hageselskapet.

1000 åpne hager ble gjennomført. I ettertid ser vi at det var litt for få som ville «åpne hageporten». De ni hagene som deltok hadde likevel gode besøkstall. Et av våre hagelag har hatt en annen løsning på denne dagen, de har arrangert sykkelturne, med innlagte stopp hos planlagte hager.

«Fosenmøte» er en bekreftelse på godt samarbeid mellom hagelagene. Sist år var temaet «Hagen som matfat ved Stephen Barstow». I alt sju hagelag samarbeider om dette, med stor oppslutning. Arbeid og overskudd fordels likt mellom lagene.

Årsmøtet ble holdt på Ringve i lokalene til veksthusa 9. mars 2012, med 28 delegater.

Aktiv medlemsverving både på fylkesplan og ute hos lokallagene har gitt resultater, men ikke nok til å øke medlemstallet.

Fylkesavdelingen har avholdt 5 styremøter og behandlet 34 saker. Hageselskapet Sør - Trøndelag holder sine styremøter hos Fylkesmannens landbruksavdeling, gamle E.C. Dahls stiftelse. I tillegg er vi så heldige å ha en representant fra avdelingen som observatør i styret.

Borgny Granbo Einskar og Liv Grimsmo deltok på Representantskapsmøtet i Oslo i juni.

Fylkesstyret representerte Hageselskapet med stand på Åpen dag på Ringve 17. juni, og stand på Boligmessen i Nidarøhallen fra 2. til 4. november. I tillegg har fylkesstyret tilbudt to nettverkstiltak til alle lokallag, et på våren og et på høsten.

Årets Hagelag i Sør Trøndelag 2012 ble Meldal hagelag, et aktivt og godt innarbeidet hagelag som synes i nærmiljøet.

Hageselskapet Telemark

Leder: Lars Knive

Sekretær: Maria G. Bløndal

Antall aktive lokallag: 12 og 2 ikke aktive.

Antall medlemmer pr. 31.12.12: 932

152 gjennomførte arrangementer i fylket.

Lagene har arrangert møter om hagerelaterte temaer, turer i inn- og utland, åpne hager, studieringer, dugnader i det offentlige rom og medlemstilbud i hagesenter.

Fylkeslaget hadde fellesmøte i Skien med Fortidsminneforeningen om foredraget "Lys, luft og grønt til folket", av kunsthistoriker Linken Apall-Olsen. Telemark og Vestfold var på felles hagetur til Holland og Floriaden.

Ni hager deltok på 1000 åpne hager. Alle hagene var godt besøkt. Hagene ble omtalt og annonsert i lokalavisene. Noen av hagene fikk besøk av journalister og det var artikler om hagene i avisene dagen etter.

Fylkeslaget hadde 5 styremøter, 28 saker ble behandlet. Organisasjonsmøtet ble holdt i Skien. Tillitsvalgte fra 11 hagelag deltok. Vanlige organisasjonssaker og program for 2013 var på agenda. Den nye nettløsning ble vist fram og det ble gitt en kort innføring i bruk av portalløsningen.

Årsmøtet var i Seljord med tillitsvalgte fra 9 hagelag. Telemark deltok på representantskapsmøte i Oslo og på fylkeslederkonferanse på Gardermoen.

Hageselskapet Troms

Leder: Trine Rydeng
Sekretær: Lisbeth Nergård
Aktive lokallag: 9
Medlemmer: 457

Hageselskapet Troms har avholdt åtte styremøter og behandlet 53 saker. Årsmøtet 2012 var et dagsmøte på Høgtun i Målselv. Målselv hagelag tok seg av arrangementet. Liv Torun Alvereng fra Grytøy deltok, hilste fra Hageselskapet sentralt og fortalte om sin rolle i organisasjonen.

En fra styret og sekretær deltok på Representantskapsmøtet i Oslo, og leder deltok på Fylkesledersamlingen på Gardermoen.

Laget ga ut Hva skjer 2012 med aktivitetsoversikter og gode presentasjoner lokallagene. Alle lag holdt årsmøtet i oktober og fikk slik levert stoff til produksjon av Hva skjer 2013.

Det har vært stor aktivitet i lokallagene med dugnader, foredrag og kurs, samt mange hagevandringar.

Mange hagelag tar del i forskjønning av lokalsamfunnet ved å plante til der folk ferdes og ved å stelle gravplasser. Det blir også holdt planteauksjoner og plantebytte, noe lokalmiljøene setter pris på.

Hageselskapet Troms fikk i stand en hagelagstur til London og Sør-England. Hagelag fra Nordland- og Finnmark var invitert med, og mange fra Nordland deltok.

Deltakelsen i 1000 åpne hager 2012 var dårlig; bare Storsteinnes hagelag deltok fra Troms.

Også i år ble Villblomstens dag markert både i Målselv, på Tranøy og i Harstad.. Hagehelga gikk av stabelen 5. august i Tranøy. Det var godt oppmøte og de som kom, fikk ei innholdsrik helg.

Storsteinnes ble årets hagelag i 2011. De utmerket seg med allsidige aktiviteter og evne til å inkludere både kvinner og menn i sine aktiviteter. De hadde flest deltakere av lokallagene i Troms under 1000 åpne hager 2011.

Hageselskapet Vest-Agder

Styret 2012 / 2013 er som følger:

Leder: Wiggo Tårnes.
Nestleder: Randi Grønsund.
Kasserer: Gunvor Bragdø Smith.
Sekretæransvarlig: Malèn Jerstad.

Styremedlemmer: Nina Støylehommen og Malèn Jerstad.

Varamedlemmer: Mette Ingunn Larsen, og Terje Aabusland.

Valgkomite: Kristin Storbukås, Håkon Halvorsen, Anne Brattås Steen.

Revisor: Signy.S.Øyslebø og Andreas Lervik.

Representantskapsmøtet 2012 ble avholdt på Hald pensjonat lørdag 20.10.2012.

10 av 12 lokallag deltok. Tveit er fremdeles et hvilende lag. Årsmelding, regnskap, og budsjett vedtas.

Sekretærstillingen skal være lønnet stilling på 10 %. Stillingen legges ned inntil videre, og skal tas opp igjen dersom økonomien i fylkeslaget tilsier det. Et styremedlem skal påta seg sekretæransvaret, og ordningen skal evalueres på neste representantskapsmøte.

Sekretæransvarlig 2012 er Malèn Jerstad.

Det skal arrangeres fagdag, og samlinger for tillitsvalgte i lokallag i Vest Agder. Lokallag og deres arrangement skal settes fokus på og tilrettelegge for bedre samarbeid lokallag imellom.

Hva Skjer, årboka for Vest Agder bør inneholde mer lokallagsstoff, for å gi årboka et lokalt preg, og sette fokus på hva som skjer i Vest Agder.

Det ble ikke levert inn søknad om årets hagelag i Vest Agder 2011/2012. Derfor ble det ikke utdelt pris for årets lag. Dette må sette fokus på til neste år, i likhet med 1000 åpne hager.

Hageselskapet Vestfold

Leder: Vidar Gunnarsen

(sykmeldt fra november 2012, nestleder har fungert i hans sted)

Nestleder: Karin Andersen

Kasserer: Sieglinde Hansen

Referent: Inghild Næss

Styremedlemmer:

Silja Valand, Astrid Modalsli Andersen – frem til nov. 2012

Aktive lokallag: 13

Medlemmer: 1346

Styremøter: Det har vært gjennomført 4 ordinære styremøter i 2012, samt hyppig kontakt via e-mai og telefon.

Hva skjer 2013: Ble sendt ut med januarnummeret av Norsk Hagetidend.

Samlet opplag er 8500. Opplaget blir tilgjengelig for lagene og distribueres til hagesentre og forretninger over hele fylket.

Arrangementer i regi av Hageselskapet Vestfold:

Årsmøte 2012:

3. mars – vertskap Åsgårdstrand hagelag.

4. juni - Handlekveld hos EK plantesalg as i Sandefjord.
Juli - Tur til Floriaden i Nederland. Turen var i samarbeid med Telemark fylkesavdeling, og det var 54 deltagere.
12. august - 1000 åpne hager - 15 hager deltok.
Halvårsmøte 2012 - 20. september – vertskap Stokke hagelag.
Representantskapsmøtet 2012:
Delegater fra Hageselskapet Vestfold Fylkesavdeling var Vidar Gunnarsen og Sieglinde Hansen .

Inghild Næss er representert som nestleder i Hageselskapets sentralstyre.

Hageselskapet Østfold

Leder: Kjersti A. Nygaard, Rygge
Nestleder: Ole-Johnny Nilsen, Askim
Sekretær: Greta Lund, Onsøy

Pr. 01.01.2012 1419 lagsmedlemmer, inklusiv fylkesmedlemmer
Pr. 30.10.2012 1422 lagsmedlemmer, inklusiv fylkesmedlemmer

Lokale hagelag pr. 01.01.2012
14 aktive lokallag: Askim, Borge, Halden, Hobøl, Hvaler, Mysen/ Eidsberg, Onsøy, Rakkestad, Rygge, Råde, Skiptvet, Skjeberg og Sarpsborg, Trøgstad, Våler og Svinndal.
Lokale hagelag pr. 01.11.2012
13 aktive lokallag, Trøgstad er ikke aktiv.

Det er avholdt 7 styremøter og 56 saker er behandlet
Alle styremøtene er avholdt på Statens Hus i Moss, bortsett fra ett, der Kjersti inviterte styret hjem til seg.

Programårboka
Opplaget for 2012 er på 7.000 eksemplarer. Lokallagene får som tidligere 25 % provisjon på eget annonsesalg.

Hageselskapet Østfold har vært representert ved følgende anledninger:

05.03 Årsmøtet i Studieforbundet natur og miljø, Østfold
Greta

08-09.06 Representantskapsmøte
Kjersti, Ole-Johnny, Øystein og Greta
12.10 Samling på Roald Amundsens Minne
Vertskap var hagelagene Borge, Sarpsborg/Skjeberg og Onsøy

Studieforbundet natur og miljø, Østfold:

For 10. år på rad har Hageselskapet Østfold hatt ansvaret for driften av Studieforbundet natur og miljø i Østfold, studieorganisasjonen for de grønne organisasjonene. Kjersti A. Nygaard er fortsatt leder. Årsmøtet ble avholdt 5. mars på Statens hus i Moss. Søndag 2. september arrangerte Studieforbundet sammen med medlemsorganisasjonene familiedag i Mossemarka. Det var 8. året de sto for dette arrangementet.

Hageselskapet Askim ble kåret til Årets hagelag.

VÅRE ØVERSTE ORGAN

REPRESENTANTSKAPET er organisasjonens høyeste myndighet og er sammensatt av representantskapets ordfører og varaordførere, landsstyret, samt to representanter for hver fylkesavdeling.

Etter valget på årets representantskapsmøte har sammensetningen vært følgende:
(Valgåret angir første år vedkommende ble innvalgt!)

REPRESENTANTSKAPET	Valgår
Ordfører: Liv Todnem, Rogaland	2008
Varaordfører: Lisbeth Nergård, Troms	2012

LANDSTYRET	
Leder: Ole Petter Vik, Akershus	2007
Nestleder: Inghild Næss, Vestfold	2008
Styremedlem:	
" Lisbeth Gederaas, Nord-Trøndelag	2010
Merethe Frøystad, Akershus	2011
Ole- Geir Skjæveland, Rogaland	2011
" Bjørn Kristian Nærnes, Oslo	2009
" Liv Torunn Alvereng, Troms	2010
" Jorunn Amdal, ansattes representant	2009

Varamedlemmer:	
1. varamedl.: Gro Børvan, Hedmark	2011
2. varamedl.: Liv Grimsmo, Sør-Trøndelag	2012
3. varamedl.: Inger Wannebo, Nord-Trøndelag	2009
Ansattes vararepresentant: Sølvi Svendsen	2009

Valgkomité:	
Tor Nilssen, Sør-Trøndelag, leder	2010
Sigrid Lerud, Oppland	2010
Kjersti Nygaard, Østfold	2011
Lars Knive, Telemark	2012

VÅR INSTITUSJONELLE SIDE

DELTAKELSE I ANDRE ORGANISASJONER

Styret i De nordiske hageselskaper: Ole Petter Vik og Tove Berg

Representantskapet i Det Kgl. Selskap for Norges Vel: Tove Berg

Handels og Servicenæringens Hovedorganisasjon: Ole Petter Vik og Tove Berg

Frivillighet Norge: Tove Berg

Den Norske Fagpressens forening: Tove Berg og Tommy Tønsberg

Landsrådet i Norske 4H: Tom Krøning

Grønn Hverdag: Tom Krøning

Studieforbundet natur og miljø: Tom Krøning

Fagrådet for Det norske Arboret, Milde: Tommy Tønsberg

Styret i Per Stedjes Minnefond: Tommy Tønsberg

ÆRESMEDLEMMER

Dette er personer som på en særdeles fremragende måte innen praktisk og/eller vitenskapelig arbeid for organisasjonen og hagesaken har gjort seg fortjent til hedersbevisningen. Styret utnevner æresmedlemmer.

Det kan aldri være mer enn 20 æresmedlemmer i Det norske hageselskap. Hageselskapet har i dag følgende æresmedlemmer (årstall for utnevnelsen i parentes):

Eli Kjær (1989),

Mari Kollandsrud (1989)

Dagfinn Tveito (1991)

May Sandved (1995)

Egil Hansen (1997)

Knut Lønø (2000)

Johan Auranaune (2004)

Gerd Gundersen (2009)

Odd Løvmo (2009)

Hageselskapet Aust-AgderSvein

Bollingberg (2011)

LEGATER

Olaf Billes Legat

Legatets formål er å påskjønne utført innsats for blomsterhagens utvikling, samt å medvirke til at arbeid for denne utvikling kan gjennomføres.

Renteavkastningen skal brukes til å påskjønne Blomsterhagens utvikling. Hageselskapets styre forvalter legatet og deler ut prisene. Det ble ikke delt ut midler fra legatet i 2012.

Hejes Legat

Renteavkastningen skal brukes til å støtte undersøkelser/studier på hagebrukets område, eller som bidrag til drift og anlegg av forsøks-/demonstrasjonshager.

Legatet disponeres av Hageselskapets styre sammen med ett medlem fra direksjonen i Det Kgl. Selskap for Norges Vel. Det ble ikke holdt møte eller delt ut midler i 2012.

KPMG AS
P.O. Box 7000 Majorstuen
Sørkedalsveien 6
N-0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til representantskapet i Det Norske Hageselskap

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Det Norske Hageselskap som viser et underskudd på kr 4 403 943. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2012 og resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Det Norske Hageselskap per 31. desember 2012 og av resultater for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Offices in

Oslo	Haugesund	Sandnessjøen
Alta	Knovik	Stavanger
Arondal	Kristiansand	Stord
Bergen	Larvik	Strømme
Bodo	Mo i Rana	Tromsø
Elverum	Molde	Trondheim
Finnshes	Narvik	Tønsberg
Grenstad	Roros	Ålesund
Hamar	Sandefjord	

KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 10. mai 2013
KPMG AS

Øivind Karlsen
Statsautorisert revisor

Resultatregnskap

Det Norske Hageselskap

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2012	2011
Salgsinntekter	2	4 629 483	4 723 382
Annen driftsinntekt	2	8 376 863	12 061 515
Sum driftsinntekter		<u>13 006 347</u>	<u>16 784 897</u>
Varekostnader	3	4 401 459	4 127 780
Lønnskostnader m.m.	4	7 158 447	6 543 060
Avskrivning på driftsmidler og immaterielle eiendeler		0	30 342
Annen driftskostnad		6 023 824	5 525 257
Sum driftskostnader		<u>17 583 729</u>	<u>16 226 439</u>
Driftsresultat		<u>-4 577 383</u>	<u>558 458</u>
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen finansinntekt		253 974	154 099
Annen finanskostnad		80 534	61 939
Resultat av finansposter		<u>173 440</u>	<u>92 160</u>
Resultat før skattekostnad		<u>-4 403 943</u>	<u>650 618</u>
Ordinært resultat		<u>-4 403 943</u>	<u>650 618</u>
Ekstraordinære inntekter og kostnader			
Årsoverskudd (Årsunderskudd)		<u>-4 403 943</u>	<u>650 618</u>
Overføringer			
Avsatt til dekning av tidligere udekket tap		0	650 618
Overført fra annen egenkapital	9	4 403 943	0
Sum overføringer		<u>-4 403 943</u>	<u>650 618</u>

Balanse

Det Norske Hageselskap

Eiendeler	Note	2012	2011
Omløpsmidler			
Lager av varer og annen beholdning	3	79 854	81 520
Fordringer			
Kundefordringer	5	492 376	159 896
Andre fordringer	6	<u>554 037</u>	<u>933 199</u>
Sum fordringer		<u>1 046 413</u>	<u>1 093 096</u>
Investeringer			
Markedsbaserte obligasjoner		<u>1 741</u>	<u>1 741</u>
Sum investeringer		<u>1 741</u>	<u>1 741</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l.	7	4 390 006	4 534 501
Sum omløpsmidler		<u>5 518 015</u>	<u>5 710 858</u>
Sum eiendeler		<u>5 518 015</u>	<u>5 710 858</u>

Balanse

Det Norske Hageselskap

Egenkapital og gjeld	Note	2012	2011
Innskutt egenkapital			
Annen innskutt egenkapital	9	<u>-205 972</u>	<u>4 197 971</u>
Sum innskutt egenkapital		<u>-205 972</u>	<u>4 197 971</u>
Opptjent egenkapital			
Sum egenkapital		<u>-205 972</u>	<u>4 197 971</u>
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		611 091	372 846
Skyldig offentlige avgifter		615 708	439 210
Annen kortsiktig gjeld	8	<u>4 497 189</u>	<u>700 832</u>
Sum kortsiktig gjeld		<u>5 723 989</u>	<u>1 512 888</u>
Sum gjeld		<u>5 723 989</u>	<u>1 512 888</u>
Sum egenkapital og gjeld		<u>5 518 017</u>	<u>5 710 859</u>

Oslo, 08.05.2013
Styret i Det Norske Hageselskap

Ole Petter Vik
Styreleder

Inghild Næss

Ole Geir Skjæveland

Lisbeth Gederaas

Merethe H. Frøystad

Jorunn Amdal

Gro Børvan

Det norske hageselskap 2012

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er satt opp etter god regnskapsskikk for små foretak.

Kortsiktige fordringer og kortsiktig gjeld
Kortsiktige fordringer og gjeld omfatter poster som forfaller innen ett år.

Kundefordringer

Kundefordringer føres i balansen etter fradrag for bedriftsøkonomiske avsetninger til dekning for påregnelig tap på fordringsmassen pr. 31 desember.

Driftsinntekter

Driftsinntekter omfatter inntekter fra ordinært salg av varer og tjenester gjennom året og inneholder en skjønsmessig tidsavgrensing av selskapets løpende kontingentinntekter. Kontingentinntekter har tidligere år blitt ført etter kontantprinsippet hvor man har bokført inntektene løpende gjennom året i henhold til innbetalingstidspunkt. I 2012 gikk man over til å ha hovedforfall i mai og besluttet dermed å periodisere kontingentinntektene.

Varelager

Vurdering av varelageret er basert på historisk kostpris, og gir et reelt uttrykk for verdien av selskapets beholdning av kurante varer.

NOTE 2 - DRIFTSINNEKTER (Alle tall i hele 1 000 kroner)

Driftsinntekter kan spesifiseres som følger:	2012	2011	Endring
Annonsesalg	1 383	1 768	-385
Løssalg NH	374	462	-88
Royalty	76	124	-48
Andre inntekter	474	443	31
Offentlige tilskudd *	1 100	1 100	0
Prosjektmidler **	1 222	826	396
Medlemskontingent	8 377	12 062	-3 685
Sum inntekter	13 006	16 785	-3 779

* Driftstilskudd Landbruks- og matdepartementet

1 100

** Husbanken

500

** Utdanningsdirektoratet

243

** Miljøverndepartementet

150

** Norsk genressurssenter

329

Prosjektmidlene har vært gjenstand for en skjønsmessig tidsavgrensing i forhold til framdrift av ulike prosjekter.

Tidsavgrensing av inntekter	2012	2011
Medlemskontingent - forskuddsbetalt kontingent	3 940	0
Prosjektmidler periodisert	0	500
Prosjektmidler tildelt i år - overført til neste år	275	0
Sum tidsavgrensinger	4 215	500

NOTE 3 - VARE- OG PRODUKSJONSKOSTNADER (Alle tall i hele 1 000 kroner)

Denne posten kan i grove trekk spesifiseres som:	2012	2011
Produksjonskostnader og annonseprovisjon	3 155	2 712
Varekostnad	16	32
Porto- og distribusjonskostnader	1 230	1 384
Sum vare- og produksjonskostnader	4 401	4 128

Disse kostnadene inneholder periodisering av løpende utgifter.

Varelager i Sandstuveien består av bøker for videre salg.

Totale produksjonskostnader - Norsk Hagetidend	2012	2011
Produksjons- og distribusjonskostnader	3 687	3 428
Lønns- og driftskostnader	112	1 420
Sum produksjonskostnader	3 799	4 848

Netto annonseinntekter Norsk Hagetidend	1 215	1 280
Netto kostnader Norsk Hagetidend	2 584	3 568

NOTE 4 - LØNN OG SOSIALE KOSTNADER (Alle tall i hele 1 000 kroner)

Lønnskostnader	5 482
Pensjonskostnader	690
Arbeidsgiveravgift	944
Diverse personalkostnader	42
	7 158

Hageselskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordning i Statens Pensjonskasse tilfredstiller kravene i denne lov.

Antall ansatte per 31.12.12

Administrasjon 10 ansatte - 8,8 årsverk

Fylkessekretær 4 ansatte - 0,8 årsverk

Lønn til direktør

Lønn	721
Pensjon	15
Andre ytelser	8

Revisjonshonorar. Beløpet er eks mva:

Akonto revisjon 2012	34
----------------------	----

NOTE 5 - KUNDEFORDRINGER/TAP (Alle tall i hele 1 000 kroner)

Kundefordringene er oppført med fradrag av delkredereavsetning på 250

NOTE 6 - ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER (Alle tall i hele 1 000 kroner)

Kortsiktige fordringer:	2012	2011
Fylkesskattesjelen, Mva 6. term.n	136	90
Tidsavgrensing av forskuddsbetalte kostnader	141	428
Prosjektmidler bevilget 2012 - utbetales neste år.	413	500
Diverse kortsiktige fordringer	0	2
Sum andre kortsiktige fordringer	690	1 020

NOTE 7- KONTANTER OG BANK

Skatte trekket er innsatt på egen konto, innstående beløp pr. 31.12.12 kroner 302 809,77

NOTE 8 - ANNEN KORTSIKTIG GJELD (Alle tall i hele 1 000 kroner)

Denne posten kan spesifiseres som følger:	2012	2011
Påløpne feriepenger	683	506
Arbeidsgiveravgift av påløpne feriepenger	0	83
Periodisering medlemsinntekter	3 814	32
Prosjektmidler bevilget 2012 - utbetalt i 2011	0	0
Sum annen kortstktig gjeld	4 497	701

Avsetninger/periodiseringer er spesifisert i note 2.

NOTE 9 - EGENKAPITAL (Alle tall i hele 1 000 kroner)

	Egenkapital	Total
Egenkapital pr 01.01.12	4 197	4 197
Årets overskudd / underskudd	-4 403	-4 403
Total egenkapital pr 31.12.12	-206	-206

Av årets underskudd utgjør per od sering av medlemsinntekter 3 940.

